

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 488/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Martinom Jankovičom, Železničná 257/19, Revúca, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11Csp/13/2020 (pôvodne konanie vedené Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 11Csp/13/2020) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11Csp/13/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11Csp/13/2020 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré je mu Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV je **povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom mestského súdu v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto nálezu (pôvodne napadnuté konanie vedené okresným súdom). Sťažovateľ navrhuje uloženie príkazu mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a zaplatiť mu primerané finančné zadostučinenie 4 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľ podal proti obchodnej spoločnosti Intrum Slovakia, s. r. o., 31. marca 2020 pôvodne na okresnom súde žalobu o zaplatenie sumy 1 240,32 eur z titulu primeraného finančného zadostučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

3. Okresný súd vyzval žalovanú 2. júna 2020 na vyjadrenie k žalobe, na podklade čoho žalovaná doručila 29. júna 2020 podanie, ktoré bolo následne doručované 10. novembra 2021 na zaujatie repliky sťažovateľovi.

4. Dňa 5. apríla 2024 bol nariadený termín pojednávania na 3. október 2024. Z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne bol termín nariadený na 3. október 2024 zrušený a zároveň stanovený nový termín pojednávania na 31. október 2024.

5. Uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 488/2024 z 3. septembra 2024 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Podstatou argumentácie je námietka existencie zbytočných prietáhov v napadnutom konaní. Sťažovateľ argumentuje, že súčasťou súdneho spisu týkajúceho sa napadnutého konania je len žaloba a vyjadrenie žalovanej k žalobe. Napadnuté konanie trvajúce viac ako 4 roky je za tohto skutkového stavu absolútne neprípustné.

7. Podľa sťažovateľa prejednávaná vec nie je právne ani skutkovo zložitá, pričom je potrebné zohľadniť typové hľadisko sporu, keďže problematika spotrebiteľskej agendy je osobitne vyčlenená v rámci Civilného sporového poriadku, čo samo osebe odôvodňuje záver o tom, že ide o konanie s osobitným významom, ktorému je potrebné poskytnúť adekvátnu a rýchlu ochranu.

8. Vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu považuje sťažovateľ za primerané priznať mu finančné zadostučinenie 4 000 eur.

III. Vyjadrenie mestského súdu

9. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. 1SprV/657/2024 zo 7. októbra 2024 predseda mestského súdu, ktorý po predložení chronológie procesných úkonov, ktoré boli vykonané vo veci sťažovateľa, akcentoval, že v spore sa ani raz neuskutočnilo pojednávanie a nebolo ani rozhodnuté v merite veci. Ako objektívne skutočnosti takéhoto stavu uviedol dlhodobý nepriaznivý stav spôsobený zaťaženosťou pôvodného okresného súdu, implementáciu súdnej mapy, ako aj práceneschopnosť zákonnej sudkyne, pričom dôvodnosť ústavnej sťažnosti ponechal na posúdení ústavnému súdu.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podania mestského súdu a obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľa, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetného spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote:

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva k obsahovo totožnému právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

13. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že rozhodovanie v spotrebiteľských veciach tvorí štandardnú súčasť rozhodovania všeobecných súdov s početnou a ustálenou rozhodovacou činnosťou. Vzhľadom na skutočnosť, že vo veci nebol uskutočnený

žiadny procesný úkon smerujúci k meritórnemu prejednaniu žaloby a neprebehlo ani jedno pojednávanie, možno *prima facie* vylúčiť objektívne okolnosť prípadnej skutkovej zložitosti prejednávanej veci.

14. Aj keď vec sťažovateľa patrí do kategórie spotrebiteľských sporov, neznižujúc význam veci pre samotného sťažovateľa, nepatrí do kategórie tzv. citlivých konaní, ktoré by si vyžadovali zo strany vo veci konajúceho súdu osobitný prístup, ako to je napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti o maloletých (m. m. IV. ÚS 116/2021).

15. V súvislosti s druhým kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ svojím správaním neprispel k predĺženiu napadnutého konania.

16. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup súdu prvej inštancie. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nečinnosťou všeobecného súdu, teda takým konaním, ktoré nevedie k odstráneniu právnej neistoty (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

17. Vzhľadom na skutočnosti zistené zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie ústavný súd konštatuje, že po podaní žaloby (marec 2020) bol postup súdu prvej inštancie v zásade plynulý až do júna 2020, keď bolo doručené vyjadrenie žalovanej. Obdobie od júna 2020 až po súčasnosť je však poznačené dlhodobou nečinnosťou súdu prvej inštancie, ktorý v označenom období vydal (iba) pokyn na doručovanie vyjadrenia žalovanej (november 2021). Vo veci síce bolo nariadené pojednávanie na 5. apríl 2024, no pojednávanie sa však z dôvodov na strane zákonnej sudkyne neuskutočnilo. Ústavný súd preto konštatuje, že postup súdu prvej inštancie je v napadnutom konaní poznačený dlhobnejším obdobím absolútnej nečinnosti presahujúcim 4 roky, ktorá spôsobila, že vec sťažovateľa nie je ani po uplynutí viac ako 4 rokov a 7 mesiacov právoplatne skončená, pričom vo veci neprebehlo zatiaľ žiadne pojednávanie a nebol urobený žiadny úkon smerujúci k meritórnemu prejednaniu veci.

18. Obranu predsedu mestského súdu, ktorej podstatou je zdôraznenie vysokej zaťaženia vo veci konajúceho súdu, ako aj zdravotnej indispozície zákonnej sudkyne, ústavný súd nemôže napriek pochopeniu pre ich objektívnu povahu akceptovať. V uvedenej súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06, IV. ÚS 117/2021), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalší počet pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v konaní a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.

19. S prihliadnutím na už uvádzané skutočnosti, berúc do úvahy ničím neodôvodnenú dlhodobú nečinnosť súdu prvej inštancie, v ktorej dôsledku nie je vec sťažovateľa ani po uplynutí viac ako 4 rokov a 7 mesiacov právoplatne skončená, ústavný súd konštatuje, že postupom súdu prvej inštancie v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie

jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto vyslovil porušenie práv sťažovateľa zaručených čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu:

20. Sťažovateľ v príčinnej súvislosti s existenciou zbytočných prietáhov v napadnutom konaní namieta aj porušenie základného práva na súdnu ochranu. Ústavný súd, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prejednávanej veci, predovšetkým celkovú dobu napadnutého konania a význam veci pre sťažovateľa, nezistil taký postup mestského súdu v napadnutom konaní, ktorý by signalizoval pochybenia intenzity spôsobilej uvažovať o vyslovení záveru o odmietnutí spravodlivosti – *denegatio iustitiae* (m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*).

21. Ústavný súd preto relevantnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (§ 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario*, bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

22. V nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu ústavný súd v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní, ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo právoplatne skončené, konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

23. Sťažovateľ navrhol priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 4 000 eur.

24. Zohľadniac konkrétne okolnosti posudzovanej veci, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv a slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, prihliadajúc na dlhšie obdobie absolútnej nečinnosti súdu prvej inštancie, povahu a rozsah práv sťažovateľa, ktoré boli porušené, predmet konania, ako aj jeho význam pre sťažovateľa (zaplatenie sumy 1 240,32 eur z titulu primeraného finančného zadosťučinenia), ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 1 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vzhľadom na priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 eur oproti sťažovateľom navrhovanej sume 4 000 eur vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

25. O náhrade trov konania ústavný súd rozhodol podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde a z titulu trov právneho zastúpenia priznal sťažovateľovi sumu 856,75 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

26. Pri vyčíslení náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Advokátovi patrí náhrada trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie právneho zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v hodnote $2 \times 343,25$ eur a režijný paušál $2 \times 13,73$ eur, t. j. spolu 713,96 eur. Ústavný súd priznanú odmenu zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľa je jej platiteľom (§ 18 ods. 3 vyhlášky), priznaná náhrada tak predstavuje sumu celkom 856,75 eur.

27. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VII.

28. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu